

Indhold:	Revision af kvantumindeks i udenrigshandel 1980-1997 1
-----------------	--

Revision af kvantumindeks i udenrigshandel 1980-1997

Indhold

I forlængelse af en revision af udenrigshandelstallene for 1988-1996, har Danmarks Statistik foretaget en nyberegning af kvantumindeksene i udenrigshandelen for perioden 1980-1997. De nye beregninger er gennemført på det mest detaljerede offentliggørelsesniveau. Kvantumindeksene beregnes for kvartaler og hele år. Samtidig med den nye beregning er den anvendte beregningsmetode ændret.

I denne artikel præsenteres den nye beregningsmetode og resultaterne af de nye kvantumindeksberegninger.

1. Omlægninger i udenrigshandelsstatistikken

Ændringer i indeksgrundlaget

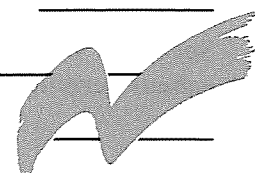
Revisionen af kvantumindeks er begrundet i en række løbende ændringer i grundlaget for udenrigshandelsstatistikken i perioden 1980-1996 og en større revision af udenrigshandelstallene for perioden 1988-1996, der blev foretaget i 1997. De løbende ændringer er følgende:

1. Extrastat tærskelposter

- Extrastat er statistikken over handel med ikke-EU-lande og opgøres på basis af virksomhedernes indberetninger til toldvæsenet i forbindelse med ind- og udførsel af varer fra/til ikke-EU-lande. Alle disse varebevægelser dækkes af indberetningerne. Før 1993 blev udenrigshandel med såvel EU som ikke-EU-lande opgjort på denne måde.
- Tærskelposterne indførtes i 1988 for at lette angivelsen af mindre transaktioner med udlandet, idet små transaktioner kan indberettes under en tærskelpostvarekode ("andre varer"). I perioden 1989-1996 blev disse tærskelposter ikke medregnet i udenrigshandelsstatistikken.

2. Intrastat tærskelgrænser

- Intrastat er statistikken over handel med EU-lande. Denne handel indberettes af virksomhederne til Told og Skat, som videresender oplysningerne til Danmarks Statistik.
- I forbindelse med Intrastat-systemets indførelse i 1993 indførtes nogle tærskelgrænser, som fritager virksomheder med lille udenrigshandel for indberetningspligt til Intrastat. Handel fra virksomheder under tærskelgrænserne blev ikke medregnet i udenrigshandelsstatistikken i perioden 1993-1996.

3. Ufordelt handel, Intrastat
  - Som en følge af mangelfulde indberetninger til Intrastat er de manglende indberetninger blevet estimeret ved hjælp af momsindberetninger og offentliggjort under en samlepost ("ufordelt handel").
  - For årene 1993-1996 er disse poster beregnet på ny og fordelt ud på varer og lande. Begrebet "ufordelt handel" optræder derfor ikke længere i udenrigshandelsstatistikken.
4. Overgang til generalhandel i 1993
  - I den her betragtede periode opgjordes udenrigshandelen indtil 1992 som specialhandel og fra 1993 som generalhandel. Efter generalhandelsprincippet medtages stort set alle varer, som indføres eller fraføres Danmark, i udenrigshandelsstatistikken. I specialhandelen indgår fx ikke varer, som indføres til toldfrie lagre og senere udføres uden at være fortoldet.
  - Efter revisionen opgøres udenrigshandelsstatistikken for perioden før 1993 også efter generalhandelsprincippet.
5. Løbende omlægninger i varegruppering
  - Inden for KONJ-grupperingen, der anvendes i eksporten, er der i den første del af perioden sket en række omlægninger af grupperne.

Inkonsistent grundlag

Disse ændringer har betydet, at grundlaget for beregning af indeks ikke har været konsistent. Specielt ved udeladelse af "ufordelt handel" i Intrastat-systemet fra 1993 og tærskelposter i både Extrastat og Intrastat fra henholdsvis 1989 og 1993, er der sket brud i kontinuiteten i indeksgrundlaget.

Kvantumindeks påvirkes mest ...

Effekten af ændringerne må antages først og fremmest at påvirke kvantumindeksene. Udviklingen i prisen på en vare, der handles i større partier, må antages generelt at være så tæt på prisen for samme vare, når den handles i mindre partier, at enhedsværdiindekset ikke påvirkes synderligt af at udelade den mindst vægtede pris (prisen på det lille parti). Derimod ændres udviklingen i kvantumindekset naturligvis af en ændret indberettet mængde.

... men effekten forsøgt neutraliseret

Det er løbende tilstræbt at kompensere for effekten af disse ændringer på kvantumindeksene ved at beregne basisåret (det foregående år) for kvantumindeks på samme måde som det aktuelle år efter ændringen. Herved fås et kvantumindeks efter kædningen med tidligere års indeks, som ikke udviser store spring i forbindelse med ændringen i indeksgrundlaget.

Revisioner

For at skabe konsistens i indeksgrundlaget over hele perioden er der blevet foretaget en række omregninger af datagrundlaget for at rette op på effekterne af de ovennævnte ændringer.

Generalhandel

I de her benyttede udenrigshandelstal er der yderligere blevet taget hensyn til den handel, som udgør forskellen mellem special- og generalhandel i perioden 1980-1987, således at grundlaget er generalhandelstal i hele perioden.

Sammenlægninger af varegrupper

Som nævnt er der i den betragtede periode sket flere ændringer i opdelingen af varegrupper inden for eksporten (KONJ-opdelingen). Ved de fleste sammenlægninger har kun foreligget beregnede indeks for een af de sammenlagte grupper. De foreliggende indeks er ved sammenlægningen anvendt uændret på de øvrige grupper som indgår i sammenlægningen.

Specielle: vægtning af enhedsværdiindeks ...

Tilbage står to specielle gruppesammenlægninger: For det første et tilfælde, hvor der findes enhedsværdiindeks for flere af de sammenlagte grupper, nemlig sam-

menlægningen af gruppe 06 med gruppe 11. I dette tilfælde er det fælles enhedsværdiindeks dannet som et vægtet gennemsnit af enhedsværdiindeksene for de enkelte grupper, hvor vægten er handelen inden for den pågældende gruppe i forhold til begge gruppers handel.

... og ny gruppe

For det andet oprettedes i 1985 en ny gruppe (85, brændselsstoffer, smørestoffer og elektrisk strøm) som er mere kompliceret at rekonstruere for hele perioden, dels fordi en del af gruppen i perioder indgår som dele af andre grupper og dels fordi enhedsværdiindeks ikke eksisterer for hele perioden. Det første problem er løst ved at finde handelen på de relevante varenumre for perioden.

Fra 1982 til den nye gruppe dannes findes to grupper, som dækker ca. 90 pct. af handelen med de varer, som senere indgår i gruppe 85. For disse to grupper findes enhedsværdiindeks i perioden 1982-1985. Det er valgt at benytte et vægtet enhedsværdiindeks baseret på disse to grupper for at skabe et sammenhængende indeks for den længst mulige periode. Ved vægtningen antages som ovenfor den samme prisudvikling for varer inden for samme hovedgruppe.

2. Beregningsmetoder

Hidtidig metode

Beregningen af både enhedsværdi- og kvantumindeks har hidtil taget udgangspunkt i de relevante data på det mest detaljerede vareniveau på kvartaler og år. Ud fra dette er der beregnet Laspeyre og Paasche indeks med basis i det foregående år (for kvartaler basis i $\frac{1}{4}$ af værdier fra foregående år). Disse indeks blev brugt til at beregne Fisher indeks for både enhedsværdier og kvantum og efterfølgende kædet med tidligere års indeks for at danne en sammenhængende indeksrække med fast sammenligningsår (p.t. 1985).

Deflateringsmetoden

I stedet for direkte at tage udgangspunkt i de indberettede mængder ved beregning af kvantumindeks, sker det nu ved at dividere værdien af handelen med det respektive enhedsværdiindeks, dvs. deflatering. Kvantumindeks beregnet ved deflateringsmetoden vil være af Fisher-typen og udviklingen i indekset beskriver således den reale udvikling i udenrigshandelen, dvs. rensset for prisændringer.

Sammenhængende indeks fra 1980 for BEC og KONJ

Den nye beregning af kvantumindeks foretages for den periode og på det detaljeringniveau, som allerede offentliggøres i Danmarks Statistiks databanker, nemlig fra 1980 og frem for import og eksport fordelt på henholdsvis BEC- og KONJ-grupper med kvartalsindeks og indeks for hele år. For KONJ-gruppen 85 starter perioden dog først 1982, da der ikke findes enhedsværdiindeks før dette år. Kvantumindeks for såvel import som eksport fordelt på SITC-afsnit (1 cifret SITC) dækker perioden fra 1984.

3. Resultater

Sammenligning af kvantumindeks

I det følgende foretages en sammenligning af de nuværende og de nyberegne kvantumindeks. I de følgende figurer er den sorte linie de reviderede kvantumindeks beregnet ved deflateringsmetoden og de hvide linier er de nuværende kvantumindeks. Indeks er revideret fra 1980, men 1982 er valgt som startår i graferne, da der findes indeks for alle grupper fra dette år jf. ovenstående om KONJ-gruppe 85.

Kvantumindeks for importen

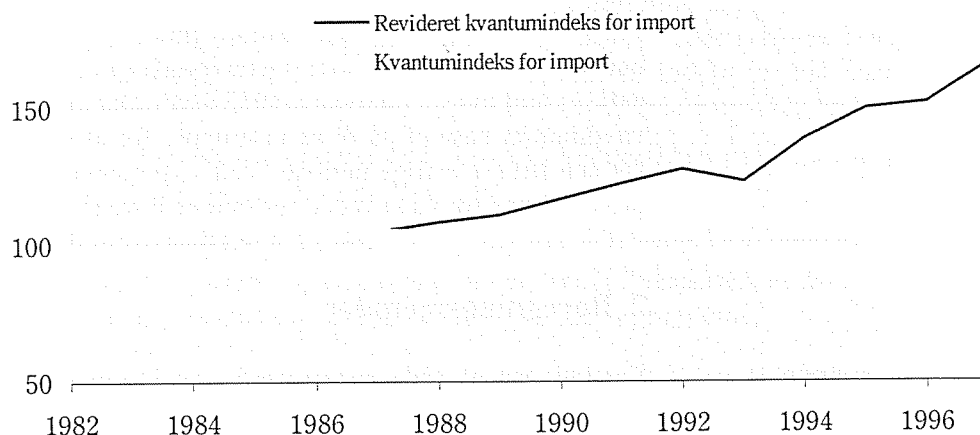
Som det fremgår af figur 1, der viser kvantumindeks for den samlede import i perioden 1982-1997, ligger det reviderede kvantumindeks fra 1988 og fremefter på et højere niveau end det nuværende kvantumindeks - en tendens, der forstærkes fra 1993. I hele perioden 1988-1997 ses en svagt større vækst i det reviderede kvantumindeks, hvilket skyldes, at den i det oprindelige indeksgrundlag udeladte handel udgjorde en stadig stigende andel af den samlede handel.

Figur 1.

Kvantumindeks for importen. 1982-1997. Hele år

Indeks. 1985=100

200

Ikke samme tendens for undergrupper i importen

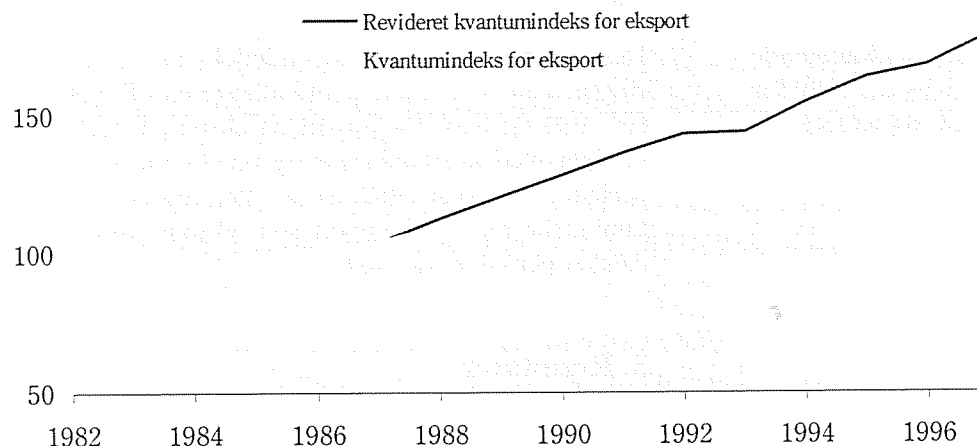
Denne tendens er dog ikke generel for undergrupperne i importen, som det ses af figur a, b og c i bilag 1. Revisionen af indeksgrundlaget har primært påvirket kvantumindeks for importen af varer til byerhverv, mens ændringerne for såvel import af maskiner og andet kapitaludstyr som varer til direkte forbrug ikke er så entydige og store.

Figur 2.

Kvantumindeks for eksporten. 1982-1997. Hele år

Indeks. 1985=100

200

Kvantumindeks for eksporten...

Den generelle udvikling i kvantumindeksene for eksporten fremgår af figur 2 og viser, ligesom for importen, to overordnede forskelle mellem de nuværende og de reviderede kvantumindeks: Et beskedent niveauskift i 1988 og et noget større 1993.

... med mindre forskelle mellem undergrupper

Tendensen for kvantumindeksene for den samlede eksport er i store træk også tendensen i undergrupperne for eksporten, som kan ses af figur d, e og f i bilag 1.

Generelt

For både import og eksport viser de reviderede kvantumindeks, at de løbende korrektioner ved ændringer i indeksgrundlaget ikke til fulde har kompenseret for ændringerne. Således viser de reviderede indeks et niveauspring både i 1988 og 1993 sammenlignet med de hidtidige kvantumindeks.

Derimod ses ingen tydelig effekt på det reviderede kvantumindeks som følge af overgangen fra specialhandel til generalhandel i perioden 1980-1987, hvor det er den eneste ændring i forhold til det nuværende indeksgrundlag. Dette skyldes, at den korrektion af indeksene, som blev foretaget i forbindelse med overgangen fra special- til generalhandel, var tilstrækkelig til at neutralisere effekten af denne ændring.

De nye reviderede kvantumindeks fremstår således som en mere sammenhængende tidsserie, hvor tidligere brud forårsaget af ændringer i indeksgrundlaget er elimineret.

Fremtidige kvantumindeks

På denne baggrund udskiftes kvantumindeksene i databankerne med de reviderede kvantumindeks ligesom enhedsværdiindeks, som er beregnet for sammenlagte eller nye grupper også lægges ind i databankerne. Det betyder, at en sammenhængende tidsserie dækkende årene fra og med 1980 på kvartaler og hele år bliver gjort tilgængelig. Fremover anvendes deflateringsmetoden ved beregning af kvantumindeks.

Henvendelse

Peter Ottosen, tlf. 39 17 33 25, pot@dst.dk